

Če'vetjääu' r – Njauddâm vu' vdd

Sää' mjânnam lään, Tâ'vv – Sää' mjânnam
Inari
Vuu' d hâidd Meä' cchalltõs.

Če'vetjääu' r – Njauddâm vu' vdd lij
Lää' ddjânnam jäu' rr' reggsummuš vu' vdd.
Če'vetjäu' rr da Kirakkajäu' rr di uu' ccab
jääu' r mojjee tän pōostaijânnam vuu' d.
Jääu' r liâ vuu' dest čingâl. Äälisjääu' r
tâ' vvkee' jj čingâlvuõtt lij joba 60 mettred.
Vuu' dest liâ sie' k'k' mie' cc, pe' k'k' hajjsa
pie' ccmie' cc (kuâl'v'vâž), čeärrsue' k'k' r'ââđ
di vaiddâz äävtuõddâr. Vainosvui' vv (268
m) da Öllvää' rr (Villavaara) pâ' j'jne
tuõddrin öll'jummu' šše.

Vu' vdd suäpp pei' vvreissa le' be mäang pei' v jâättmõ' šše. Čuõkku â' lddvuõđâst da
čuõkkukuângaz aazztummužžâst peerstekâni vu' vdd lij pōostainallšem. Če'vetjääu' r
– Njauddâm vu' vdd kooll Aanar kââ' dd nuõrttpeä' l sää' mvoudda.

Če'vetjääu' r – Njauddâm vuu' d luâtt

"Puärraz maainste Njuhčč'čeäppatjääu' rest da Njauddâm siidâst. Leša Maai' lm
motstââvv, da ták čuõ' vves da mooččâs kue' stelm kook liâ vuu' dest. Kie' ssäiggsa
joo' tti vä' ldd hie' l'keld juâmasvuõđ tobddmõš da pei' vv kââ' tt ij luâštõõđ ni voops
oudd čuõvvâd– da paakkasvuõđ innân pei' vven. Äi' ğğ mâânn aai' b'âs vuâmmšekâni
mä' te kaappâstrââ' dd pe' ccelnallšem jiõnnummuš ku' k'ken u' cc jie' ğğest.

Kuä' ss–ne ee' j'jääi' j vaajtõs lij mä' te Öllvää' r tuõddâr kâ' ddsä' ppleein kaaunõõttmõš:
jäskka jiõk tõ' st ni teättam, m'ngja tõt vä' ldd tuu vuâmmšemvuõđ. Kâ' ddsä' ppli
maainast tu' nne, mä' htt ton suu räâuh sie' j'jtak da õu' ddel ko ton k'io'rggnak
toobštõõttâd sui' n, son lij ju' n meâdda. Tu' nne kuâđđai pâi mōõččâs mōšt.

A vuu' d čää' cc: timaant čuõvvâab jääu' r, kooi čää' cc vuäžž tuu tobddâd mii lij
koškk'klõõvmmõš da mä' htt tõn čackkummuš kooll tobddâd. Nu' tt šiõg'g čää' 33 jiõk
kaaun ni tivttnee' k'ki maainâs kolmmkääivain. Ták jääu' r õu' dde še kue' llšii' ll'ja
smakkjeällmõõžžid kue' llen, koid ij aainâs vuäžž ni pue' rmõs kue' llkaupin – leša ij
pâi ij–ga juõ' k'kkaid.

Čõhčč põhtt puá´deen aibbmõõžž paradiisâst, nu´tt leei´gas tõt lij: mue´rji vâ´llj da smakk, koin jiõk silttääm ni niõggeed. Mie´ccsteei šee´llem repp liâ jiõnnân da čuajtõzzân nõkkar räjjä, ij kââ´l vuára meá´ccooumaž kuõđđu nõtta šilli. Jânnam ročkkjummuužž põõstaijânnmest vuäinnam ij vuei´n teänab nõkam eu´nnčuõvvõõzz – grâama gu puá´deel määusat.

Nõkam ooumaž kää´tt lij išttdâd åârram seu´nnjnam jeä´kķesiinn tollsâä´jest Sää´mpalggaz kuâñnad da ķiõččâm mä´ht iskkâr ķiirdče tä´snnâlmma da vuäinnam mä´htt tõk liâ õhtt da seämma ââ´lmveidasvuõtt, fi´ttai vuázzes da ä´rttles pääi´ķ tãn ree´ğges, leša nu´tt šmiõrkõs põõstaijânnamkue´stlmest.

(Martti Lintula, luättvahssi)

Liij kääzzkõssid da lâä´ssteä´ait kaunnje lää´ddķiõlsai addrõõssin:

- www.luontoon.fi/sevettijarvi-naatamo
- www.luontoon.fi/vatsari

Če´vetjääu´r – Njauddâm vuu´d histor

Če´vetjäu´rr – sää´mkulttuur kuvddlõs

Če´vetjäu´rr lij sää´mi kuvddlõspäi´ķķ Lää´ddjânnam sää´mvuu´dest aassimie´r di kulttuur da ä´rbvuõđ seillam peä´lest. Če´vetjäu´rr lij sää´mvuu´dest. Sää´mvuu´d ra´jješ sää´mlää´jj mie´lidd Aanar kää´dd nuõrttbeälla 1940–låågg looppâst. Če´vetjääu´r lâä´ssen sää´m jälste Njeä´llmest da Keväjääu´rest. Sää´mvuu´dest jälsteei sää´min liâ sää´mlää´jj mie´liddsa vuõiggâdvuõđ, mä´te kue´llšee´llemvuõiggâdvuõtt riikkčaa´zzin da vuõiggâdvuõtt raajjâd kue´ll– da mie´cstemķeâmpaid riikkjânnma.

Saa´mi histor

Suõ´nn´jel–, Peäccam– da Paaččjoogg sää´m ko´lle saa´mi nuõrtt ä´rttla, koozz ko´lle še Aanrõõžž. Tuâl´jõžääi´j jie´llemvue´jj le´jje kue´llšeellmõõžž lâä´ssen puäzzhoi´ddjummuš da mie´cstummuš. Sää´m jälste siidin, kook le´jje piärrji da ruädi

kōskksa ohttsažkää´ dd. Kue´llšeellmōš leäi vääžnmōš pi´rgēemtiânâs, da piârri da ruāđi jälstempäi´k le´jje jāu´ri āâlda. Seerdal jāāttmōš tā´lvsiidâst pā´jjpäikka le´be pā´jjpäi´kest tā´lvsi´jdde mie´rrjōvi ee´jj´jōrrōzz mie´lidd. See´st le´jje ķidđjäll-, ķie´ssjäll- da čōhčjällpäi´k. Tāalvas sij noorō´tte tā´lvsi´jdde, ko´st leäi ceessan.

Vāi´n šōddâm diōtt Peäccmest jälstam sää´m jouddu vue´lgged evakkomātkka Lää´ddjānam sii´skbeälla. Gu Lää´ddjānam raajj se´rddjōvi, Suō´nn´jelsiid saa´mid aazzte Če´vetjāurra. Paaččjoogg da Peäccam saa´mid aazzte Njeä´llma da Keväjāurra. Serddmōžž mie´lidd ee´jj´jōrrōs pā´jjpāi´ki da tā´lvsiidi kōōskâst puu´đi da raai tuākka kuāđje še kue´llčää´zz da puāzzmääd.

Kulttuur da teävōōttmōš

Tuāl´jōžmaall sää´midenteett tobddmōžžân õ´nneš sää´mķiōl maainstummuužž da ortodoks āask. Sää´mķiōll leäi kuu´kķāi´j pāi maainstem ķiōll: ķe´rjķiōl da ķee´rjtemmaal a´lggeš oōudâsviikkād 1970–lāāggast. Ortodoks āask kooll juō´kķpeivvsa jeällma, leša tuāl´jōžāiggsa vue´jj kuāstje pue´rmōzzân ruōkkāmvue´jjest da panahidast. Pāā´zzteei Treeffan Peäccamnee´kk čāā´zzristtāmprāā´zne´k riāššât pā´rggmannu māāimōs neä´ttelloppân Njeä´llmest, Ā´vvest da Če´vetjāu´rest. Leu´ddčie´pp liā oocanj, leša ä´rbbvue´kķ jeäll veäl. Saa´min lij seillam tuāl´jōžāiggsaž sijddsāabbar vaaldšemä´rbbvue´kķ. Tuāl´jōžāi´j sää´mtuōjju ko´lle pe´ssertuājj, vuā´ddtuājj da kue´llčuōmmtuājj, kook liā se´rddjōvām da seillam puōlvvōōggâst puōlvvō´kķe.

Sää´mpihttâz liā vääžnai vuā´ss, nu´tt identeett gu kulttuur diōtt. Sää´mnezzni pihhtsin kuāsttai nuōrtti vaikkōs. Puārrsab neezzan da āumma ā´nne sää´mpihhtsid. Arggpihttsid āā´net arggpeei´vi da prāā´zneķpihttsid āā´net prāā´zneķpeei´vi, nuōr tā´lk te´l, gu siidâst prāāzkjet prāā´znķid. Sää´mi vue´kķ- da tinggkulttuurest lij vaikkōs ruōšš ä´rbbvue´jjest.

Jie´llem āā´n

Aanar kää´ddest jälste nu´tt 600 Suō´nn´jel-, Peäccam- da Paaččjoogg sāmmla. Sij jie´llem ij jiānai mokstōōv lā´ddlai jie´llmest. Puāzzhoi´ddjummuš juātkkai Njauddâm da Vāccār paalgāskāā´ddest, leša puāzzhoi´ddjummuužž da kue´llšeellmōžž miārktōs jie´llemvue´kķen lij occnam lāāime´t ee´jji māāiārra. Bie´kķ liā kaunnâm tiānāstuājaid da bie´kķ liā ķiōtt´tuejjla.

Če´vetjāu´r škooulâst uu´det sää´mķiōllsa mätt´tōōzz. Ee´jjin 1997–2001 Če´vetjāu´rest tuāimji vuālla škooulākksai pāārnai ķiōllpie´ss, ko´st pāārna siō´rre da

laullu sää´ mkiõllsaž pirrõõzzâst. Sää´ m kiõll– da kulttuursiid tuaimm´muš aa´ lji čõhčča 2001, da puu´ di ee´ jj 2003 looppâst. Sää´ m kiõll– da kulttuursiid tuaimm´muužž täavtõssân leäi se´ rdded ä´ rbbvue´ jj päärnaid da vuõrâsoummuid. Tä´ ben mätt´tõ´ tte sää´ mkiõl, tuâl´jõžäiggsaid kiõtt´tuejaid da ä´ rbbvue´ kkpormõõžži raajjmõõžž.

Mâi´ d Če´ vetjääu´ r – Njauddâm vuu´ dest vuäitt tuejjeed?

Vä´ zzed pelkkum peelktõk da Sää´ mpälggaz mie´ ldd

Če´ vetjääu´ r – Njauddâm vuu´ dest lij Sää´ mpää´ ljes – nõmmsaž kruuggpeelktõk. Vuu´ d luõttu vuäitt še toobdstõõttâd jii´ jjes pälggsid vää´ zzee´ l. Vu´ vdd vuáll tâavas Kaldoaaiv põõstaijânma, koon čõõđ já´ tte kue´ htt ku´ kkes Če´ vetjääu´ rest a´ lğgi peelktõõgg. Če´ vetjääu´ r – Njauddâm vuu´ d saaujbeä´ Inn älgg Väccâr põõstaijânam.

Meällad da suukkâd

Njauddâmjoogg kuõšk abbsi čõõđ di Če´ vetjäurra kuõskki jock– da jääu´ rmaa´ tki čõõđ mâ´ nne meällamvää. Jäu´ rr– da jockmää´ tk liâ põõstaijânamnallšem: ââldmõs čuâkksa lij määng kilomettar mä´ tkk. Jäu´ rrjõõr᳚ suä´ ppe še suuggemma.

Ķiõččâd vuei´ nelm– da Ķiõččâmpai´ Ķid

Mooččâs kue´ stelm ävvne Öllvää´ r da Vainosvuei´ v â´ Inn Sää´ mpälggaz kuâ᳚᳚sest. Njuä´ mmelvuäivva kuâr᳚᳚mõš pa´ lkkeet mooččâs kue´ stlmin pâ´ jjel Če´ vetjääu´ r.

Tobddstõõttâd luâttpõ´ rte

Sää´ mpõõrt päi´ kĶ lij Če´ vetjääu´ r siidâst. Sää´ mpõõrt vuä´ mm tiing da snimldõõgg mainste nuõrttsämmlai histoorest da kulttuurest. Põõrtâst vuäžž vuä´ ppõõzz da tã´ ben liâ še kaaupšemnalla sää´ mkiõtt´tuâi di Meä´ cchalltõõzz oudgaz. Sää´ mpõõrtt lij äävai Ķeässa.

Čuõiggâd meä´ ccjânnmest

Vuu´ dest vuäžž čuõiggâd, ij taarbâž meä´ ccjânnmest jā´ ttemplää´ vid. Ruõ´ psses ruõssin tiõttum Če´ vetjäu´ rr – Pulmank – čuõiggâmlaatt lij põõstaijânamnallšem: čuõiggâmlaad jeät äävukku äi´ ģġkõõskinalla da čuõiggi vuäžž jiõčč čiõppeed obbsest

bie´ kč mää´ tk. Huõlltuâjai da päai´ klaž aazzji jâattmõžž diõtt šâ´ dde kealkktuá´ l, kooi mie´ ldd vuáitt še čuõikkâd pannšonġân.

Ķue´ llšee´ lled

Vuu´ d kue´ lljääu´ r keä´ sse kue´ llšii´ lljid. Vuu´ dest vuäžž vuäggad da tälvva vuäggad kalddjest nõtta låá´ v, leša ij seârvvna luõss– da šapššvâ´ llj kuõškk njee´ ški da vuállõõgġi ve´ rddpaai´ ĳin.

Jee´ res kue´ llšeellmõžž ġu vuäggam da tälvva kalddjest vuäggam diõtt 18– 64– âkksain âlgg mä´ hssed kue´ llšeellemhâiddmâhss da vuá´ stted äššakuulli kue´ llšee´ llemlåá´ pp.

Pâjj–Sää´ mjânnam Põõstaiġânnam vuudest låá´ pp nââmar 1564 kätt miâlddâd šuu´ reld vuäjj–, jock– da jäu´ rraa´ zzin ke´ llšeellmõžž Aanar da U´ ccjoogġ koo´ ddi vuu´ dest. Njauddâmjo´ kke kue´ llšee´ llemlåá´ pp nââmar lij 1565. Njauddâmjoogġâst liâ kue´ htt kue´ llšee´ llemvuu´ d, da kue´ llšee´ llemâi´ ġġ lij 1.6. – 31.8.

Njauddâmjoogġ kue´ llšlaa´ jj liâ jiõġġmiârluõss, ku´ vžž, sâ´ vvel, šapšš, vuâsk, nu´ kkeš da vue´ šnn – vuá´ innmõžž mie´ ldd pue´ rmõš poppei šiil lij sâ´ vvel. Če´ vetjääu´ r vuu´ dest čaa´ zzi vä´ lldšlaa´ jj liâ sâ´ vvel, nu´ kkeš, vuâsk, šapšš da räudd.

Låá´ vid kaaupšet Meä´ cchalltõõzz tuâimppâi´ keš Ä´ vvest da Pâjj–Sää´ mjânnam luâđkuvddlõõzzâst.

Gyrodactylis salaris–luõssparatiiss i´ lla veâl leâvvnam ärvvsaž luõssjoogġid.

Meäccjed

Če´ vetjääu´ r – Njauddâm vu´ vdd kooll kue´ hten låá´ ppvoudda: 1605 Njauddâm da 1606 Väccär. Vuu´ din kaaupšet suutki mie´ ldd räá´ jtum mie´ rr u´ ccšiillåá´ vid, kooivuim âuggpäi´ kčkâddlaž vuáitt meäccjed meäccjemääi´ ji äi´ ġġen reppaid, njuá´ mmlid, u´ ccnääu´ did da čää´ ccloo´ ddid. Vuu´ d â´ lddtuõddrin liâ šiõgġ reppmäâdd. Puäzžhoi´ ddjummuš lij vuu´ dest vääžnai jie´ llemvue´ kč da tõn diõtt tiârri piânnjest meäccjummuš lij ĳiõlddum. Vuu´ din sätta lee´ d puäzžhâiddtuâjj diõtt tä´ lvväi´ j da kie´ ssää´ ij jee´ resnallšem räá´ jtõõzz.

Če´ vetjääu´ r – Njauddâm vuu´ dest päaiklaž mie´ csteeiji vääžnmõs šilli liâ sorvv da repp. Määġgas päaikla kärdda vuu´ dest reppaid kue´ tt´tar´ bbe. Mie´ cstummuš luâtt´tu´ ri´ smest lij vuu´ dest emansa jeälljemen. Enontekiõ, Aanar da U´ ccjoogġ koo´ ddiin põõššinalla jeälsteeijin lij vä´ ldd šee´ llemvuõggâdvuõtt dâmmkåá´ dd riikk mäâddin.

Låá´ vid kaaupše Meä´ cchalltõõzz Ä´ vvel tuâimppâi´ kč, Pâjj–Sää´ mjânnam

luâđkuvddlös da Tuõddâr- Sää´mjânnam luâđkuvddlös.

Mue´rji uussmõš da kuõbbri noormõš

Vuu´dest šâ´dde luâmman, jõõŋ, sââ´r da čuõ´mmjõõzz. Vuu´dest vuâzz uussâd mue´rjid da noorrâd kuõbbrid.

Vuõjdõõttâd

Pakk kie´ssčää´cc lij paaštpeei´vi čue´zses. Jääu´ri reeddain vuäitt kaunnâd luâttvuõddâsreeddaid.

Če´vetjääu´r – Njauddâm vuu´d jáá´ttemõhttõõzz da kaart

Če´vetjääu´r – Njauddâm vu´vdd lij Aanarjääu´r ääppalbeä´Inn. Vu´vdd lij vä´liddčuõkku 4:st Aanar tâävbeä´Inn rätkkjem Če´vetjääu´r čuõkku (nââmar 971) kuâŋsest.

Jää´ttemõhttõõzz

Aautin

- Čuâggas Če´vetjääu´r (nââmar 971) rätkkai vä´liddčuõkku 4:st nu´tt 25 km Aanrest tâäv årra. Če´vetjääu´r si´jdde lij Kammâz čuâggasräätktõõggâst 90 km.

Takai jáá´ttemniâvvain

- Če´vetjääu´r da Njauddma lij pää´štattõhttõs Aanrest (Ä´vvel – Njauddâm – pää´štatt jáátt arggpeei´vi) da U´ccjooggâst (já´ttlõsvuâr Vadsõ / Tana – Ruä´vnjargg, mottjete´m Nuorgam – Ä´vvel), Kammsest lij vaajtõs Aanrest puõ´tti pää´štatt.
- Ruä´vnjaargâst lij juõ´kķpeivsaž linjauttõhttõs Aanra.
- Äâldmõs seivvamķe´dd lij Ä´vvest.

Reissu vuõ´lǵǵempäi´ķ

- Årstempäi´ķ liä Säa´mpõört šelljpirrõõzzâst (vuu´d viõstâpie´ll, vuä´pstemtaull), Njuä´mmelkuõškâst (Če´vetjäu´rr – Njauddâm čuâġġas, vuä´pstemtaull) da Kirakkajäü´rest (Če´vetjäu´rr – Njauddâm čuâġġas). Njauddmest (vuu´d nuõrtipie´ll) tõ´st še lij vuu´d vuä´pstemtaull, leša i´llakku veerglažnallšem årstempäi´ķķ.
- Võõnâslue´šttemsätk liä Če´vetjäu´r siidâst da Njuä´mmelkuõškâst Če´vetjäu´r – Njauddâm čuâkkaz kuâġġsest.

Kaart

Nee´tt kaart

- Mäddmett´teemstrooite´l karttpäi´ķķ õõlgat registâ´ttmõõžž.

Jee´res kaart

- Če´vetjäu´r – Nuorgam virksmõõvvâmkartt, 1:100 000, Karttkuvddlõs 1999. Kaartid vuäitt vuä´stted Pâjj–Säa´mjânnam luâđkuvddlõõzzâst, Meä´cchalltõõzz Ä´vvel tuâimppäi´ķest, Meä´cchalltõõzz pää´štpäi´ķkaaupšummužžâst, Genimapilta da ķe´rjjkaupin.
- Topograaff kaart nâamar 3933 5 da 6, 3934 4, 4911, 4912 7 da 10, 4913 2 da 3 di 4914 1, 1:50 000. Kaartid vuäitt vuä´stted Pâjj–Säa´mjânnam luâđkuvddlõõzzâst, Meä´cchalltõõzz Ä´vvel tuâimppäi´ķest, Tuõddâr–Säa´mjânnam luâđkuvddlõõzzâst da Mäddmett´teemstrooite´st.
- GT čuâġġaskartt 19, 1:200 000. Kaartid vuäitt vuä´sted Genimapilta da ķe´rjjkaupin.
- Meä´cckaart 22/23, 1:200 000. Kaartid vuäitt ti´lljed Meä´cchalltõõzz pää´štpäi´ķkaaupšummuš le´be vuä´stted Pâjj–Säa´mjânnam luâđkuvddlõõzzâst, Meä´cchalltõõzz Ä´vvel tuâimppäi´ķest da Tuõddâr–Säa´mjânnam luâđkuvddlõõzzâst.

Kaarti kaaupšempäi´ķ

- Pâjj–Säa´mjânnam luâđkuvddlõs
- Meä´cchalltõõzz Ä´vvel tuâimppäi´ķķ
- Tuõddâr–Säa´mjânnam luâđkuvddlõs
- Meä´cchalltõõzz pää´štpäi´ķkaaupšummuš
- Genimap

- Mäddmett'teemstrooite´l

Liinj kääzkkössid da lâã´ ssteã~ait kaunnje lää´ ddkiõlsai addrõössin:

- www.luontoon.fi/sevettijarvi-naatamo
- www.luontoon.fi/vatsari

Če´vetjääu´r – Njauddâm vuu´d peelktõõgg

Åugganjää´ttempeelktõõgg da pälggaz

Peelktõõggi vuõ´lggempäi´k

Peälkkum peelktõõggi vuõ´lggempäi´kķ lij Sää´mpõört šeelljast.

Kruuggpeelktõõgg

- Sää´mpää´ljes, 87 ķm, jãtt päi´kķ paai´ķin vuá´mm sää´m vaaztõõggi päai´k. Vuõ´lggempäi´kķen lij Če´vetjääu´r sãmlai sijdd le´be Njauddâm. Pää´ljes jãtt Če´vetjääu´rest Njauddma Če´vetjääu´rčuõkku saujjbeá´l da juátkkai Njauddmest Če´vetjäurra Njauddâmjoogg tâã´vbeá´l. Pãlggaz kuãņsest kue´stelm vaajtã´vve sie´kķmie´ccest äãvtuõddra, da päi´kķ paai´ķi peelktõk lij räã´ppes. Mää´tķest liã jooggi da vuãjai rããst jããttmõõžž. Mãtt-min paai´ķin jiã leãkku moost, da ve´rddpäi´kķã´lgģe kãã´lled. Pãlggsest kãnnad moksted Vainosvui´v da Öllvãã´r õõl, ko´st kue´stelm ävvne da liã vui´nnem ärvvsa.
 - Tu´ri´smmpäi´kķ: Opukasjãäu´r tollsãã´jj, Pie´llkuã´ttlããdd, U´cckirakka, Kovienpoikienlammen, Kãllkuõšk da Paikoinlammen kãvvaz, Opukasjãäu´r, Eessakjãäu´r da Rousajãäu´r meã´cckẽãmp. Če´vetjääu´rčuõkku saujjbeá´l Inn mõõnni pää´ljesmãã´tkķã´llest liã Ku´vžžlããdd, Kãllsaluut da Kãllsavui´v vãurrķẽãmp
 - Vui´nelm: Pãã´zzteei Treeffan Peãccamnee´kk ceerkav – ortodoks ceerkav Če´vetjääu´rest, Sää´mpõørtt di Vainosvui´v, Öllvãã´r da Njuã´mmelvui´v tuõddãr.
- Vuá´nuum Sää´mpää´ljes, nu´tt 60 ķm, lij še kruuggpeelktõk, kãã´tt mookkast kuu´kķab Sää´mpãlggsest nu´tt, što peelktõk jãtt Njauddâmjoogg saujjpeá´l Kãllkuõškãst Opukasjãurra. Pãã´ljeskõskk Njauddâmjoogg saujjbeãlla puã´đet

peälkkad pã´ rġġ– čõhččmannust 2004 – jiõčč pää´ ljes lij leãmmas ju´ n
ãi´ ġġpõõjid. Aainãs vã´ žžem ärvvsaž vaažtõk lij Njauddãmjooġġ kuãġġsest
Õõđpã´ štem pääi´ ĳ Njuã´ mmelvui´ v ool: tã´ ben vuãinn Če´ vetjãau´ r
pirrõõzz.

- o Tu´ rismmpãai´ ĳ: Sãu´ nnkuõšk tollsãã´ ġġ, Pie´ llkuã´ ttlããdd, U´ cckirakka,
Kovienpoikienlammen, Kãllkuõšk da Õõđpã´ štem kãvvaz, Opukasjãau´ r
meã´ ccķeãmp di Ku´ vžžlããdd, Kãllsaluut, Kãllsavui´ v, Õõđpã´ štem,
Sãu´ nnkuõšk da Kuosnijoogġ vãurrķeãmp.

Jee´ res peelktõõġġ

- Če´ vetjãu´ rr – Pulmanki – peelktõk, 60 – 70 ĳm.
- Aanarpãã´ ljes – Anãrašmãde, 100 ĳm
- Pei´ vvreeis: Če´ vetjãau´ rest da Njauddmest vuãitt vã´ žžed vuã´ nkõs maa´ tķid
Sãã´ mpãġġsest. Pei´ vvreissu suãpp pää´ ljesķõskk Njuã´ mmeljãau´ rest
Njuã´ mmelvui´ vtuõddãr pã´ ġġel Õõđpã´ šttma Njauddãmjooġġ kuãġġsa da
mããusat; meã´ ccġãnnam lij miãġġgãd rãã´ ppes, leša kue´ stelm pã´ llķķee
kuãġġġmõõžž da vã´ žžmõõžž. Mãã´ tķ kookkadvuõttãn šãdd 12 ĳm.

Jee´ res peãġġtum ãugganjãã´ ttemreeis

- Jii´ ġġes pãġġgaz, Kaart, kompaass da kuddnallšem jãã´ ttemniãvvaivuum vuãitt
joođced vuu´ d luãđast peãlkkum peelktõõġġġi ããugbeã´ Inn. Če´ vetjãau´ r da
Njauddãm vu´ vdd kooll põõstaijãnnmid nu´ tt saaujãst gu tãã´ vest, da jii´ ġġes
pãġġġsi joo´ ttjest õõġġtet teã´ ttemsilttõõzzid.
- ãugganjãã´ ttempãai´ ĳ pããrnaivaauni da kãã´ lezstuu´ livuim. Vuu´ dest jãã
leãkku nãkam ãugganjãã´ ttempãai´ ĳ, što vuãitt liikkeed pããrnaivaauni da
kãã´ lezstuu´ livuim.
- Tãlvva vuu´ d moottorķeãlkktuã´ l vuãi´ tte hiãlpeed čuõiggi čuõigġmõõžž
panšooġi poodd. Mie´ rķķuum čuõigġãmlããđ Če´ vetjãau´ rest Pulmankijãurra
jeãt ããvukku ãi´ ġġķõõskinalla moottorķeãlkain.

Meãllamvããl

- Če´ vetjãau´ r meãllamvããll, 120ĳm, lij kruuggvããll, da tõt mããnn tuãl’jõžãigġsa
kue´ llšii´ llji ãã´ nnem čãã´ žžin. Meãllamvããll mããnn bie´ ķķen Vãccãr
põõstaijãnnam vuu´ dest, bie´ ķķen Aanarjãau´ r nuõrtibeã´ Inn da Nje´ žžjããu´ r
da Če´ vetjãau´ r čãã´ žžin. Vããl vuõ´ lġġempãi´ ĳķķ lij Če´ vetjãau´ r siidãst, baar
puõtt ããrriai moost vue´ Inn. Vããll mããnn Če´ vetjãau´ r, Solmusjããu´ r,

Čue´Isjääu´r, Čue´Isvuõn, Kuõškkvuõn, Nje´žžjääu´r, Pää´nnjääu´r, Kuosnajääu´r da Mihkaljääu´r čõõđ mááusat Če´vetjaurra. Meällamvääll lij vä´žžel: jokk– kuõšk– da jäu´rrmä´tkk kōõskin jááttmōš álgg lee´d jii´jjes vää´ldest da siltteed vue´sttve´rddmeällmōš, mue´tki pá´jjel jááttmōš, kuõškâst luáštmmōš da kanoot vuõjtummuš troossivui´m. Kie´ssemmue´tki kilomettren šâdd mä´tkkâi´ggen nu´tt 6 km. Jáanaš kie´ssemmue´tki liâ jeälsteķâni čárrpaai´ķin.

- Tu´ri´smmpääi´ķ: Sollumusjää´ur da Čue´Ismue´tk meá´cckēâmp da Sollumusjoogg da Pää´nnjääu´r tollsâai.

- Njauddâmjoogg meällamvääll, 30 – 50 – 92 ķm.

Moottorķeâlkktuá´l

- Če´vetjääu´rest Njauddma mõõnni moottorķeâlkktuá´l kruunčuâggas (nââmar 971) tââvbeá´Inn da saujjbeá´Inn.
- Če´vetjääu´rest tââvas Če´vetjäu´rr – Pulmanki – pälggaz páai´ķ mõõnni moottorķeâlkktue´ll: Če´vetjäu´rr – Nuorgam.
- Tue´ll Če´vetjääu´rest Njeá´llma da Á´vvlá.
- Tue´ll Če´vetjääu´rest Aanra.

Lâá´ssteádaid da låá´vid vuážž Meá´cchalltōõzz Á´vvel tuáimmpääi´ķest da Pâjj–Sää´mjânnam luâđkuvddlōõzzâst.

Če´vetjääu´r – Njauddâm vuu´d áárstempääi´ķ

Á´ššlaipalvvlōõzz da vuá´pstummuš

- Sää´mpõrtt, te´lfon (016) 522 226, lij äävai ķeässa.
- Nuõrttsaa´mi kulttuur da ä´rbvue´jj čuájtōõzz.
- Vuá´sttemnalla u´ccouddaz, ķee´rj da sää´mķiõtt´tuái.
- Áuggamjää´ttem vuá´pstummuš.
- Siida – Sää´mmu´zei da Pâjj–Sää´mjânnam luâđkuvddlōs

Stuállōõttmōš, pävvrōõššmōš da jeävvi vuáštmmōš.

Kaaup, ķioškk da restraant

- Če´vetjääu´rest lij porrmōštarbsiķioškk da Njauddmest liâ porrmōškaaup.

- Puäzgtääll Toini Sanila, te´l fon (016) 672 509, 0400 290 390. Porrmoš lij ti´ll’jemnalla.
- Če´vet baar, te´l fon (016) 672 265.

Tollsâ´jjpäi´ķ da kâvaz

- Pie´llkuä´ttläadd, U´cckirakka, Kovienpoikienlammen, Källkuošk, Paikoinlammen da Öödpä´štem kâvaz.
- Säu´nnkuošk da Opukasjääu´r tollsâ´jjpäi´ķ

Äävtoolraajmōš meä´ccpuälljemvaa´rr äi´ğgen lij kiölddum še tollsâ´jjpäi´ķin.

Juukkâmčää´cc

Vuu´d čää´z3 liâ juukkâmnalla. Ve´rddčää´cc lij pue´rab. Ķeässa čää´z3 kânnad ķe´tted.

Njeä´ššhuöll

- Meä´cckēâmpain liâ njeä´ššnoorrâmpäi´ķ.
- Tollsō´jin liâ njeä´ššlee´tt.
- Joo´ttjest tuäivat jä´ķķted njie´šštemes jāåttmōžž vuâđjuu´rtid: jāā´ttemäi´ğgen šöddâm njeä´šš, kää´tt ij mäddōöv puu´tet mie´ccest meädda da töt räā´tket. Loogg lâā´zz njie´ššte´mes jāåttmōžžâst.

WC:t

Juō´ķķ tollsâ´jjpäi´ķest, kâvaz da meä´cckēâmpain liâ kâ´šķķnuu´žneķ.

Instummuš

Innsuejj da kâvaz

Joo´tti vuäitt leeirōöttâd vuu´dest juō´ķķkoummuvuōiggâdvuōđin. Joo´tti tuäivat insted tollsâ´jjpäi´ķin da meä´cckēâmpai lu´nn le´be vuā´mm instempaai´ķin, što jānnam ij ânn’jōōvci. Vue´đdemassi â´lğge lee´d aainâs mie´lidd, hâ´t-i vue´ķķen le´čci insted meä´cckēâmpain.

- Pie´llkuä´ttläadd, U´cckirakka, Kovienpoikienlammen, Källkuošk, Paikoinlammen da Öödpä´štem kâvaz.

Meä' cckeâmp

Če' vetjääu' r – Njauddâm vuu' dest liâ vitt meä' cckeâmp. Sollumusjääu' r meä' cckeâmp lokku vää' Idkâni keâmp liâ Sää' mpalggaz kuâņsest, Če' vetjääu' r čuõkku tââvbeä' Inn.

- Sollumusjäu' rr lij Sollumusjääu' r ääpalbeä' Inn.
- Opukasjääu' r lij Opukasjääu' r saujjkeä' jjest, jäurra kolggi Ailajoogg viõstârbeä' Inn.
- Eessakjäu' rr lij Eessakjääu' r vuärjälreedast.
- Huikkimajokk lij Huikkimajooggâst nu' tt 500 m tââvas u' cc luubbla reeddast nu' tt 100 m palggaz kuâņjad
- Rousajäu' rr lij Rousajääu' r lã' ddker' ddembeä' Inn kolggi vuāju nuõrtireeddast, 100m jääu' rest.

Vaurrkeâmp

Vuu' dest liâ čiččâm Villin Pohjolan vaurrkeâmpad.

- Njuä' mmeljäu' rr lij Če' vetjääu' r – Njauddâmčuõkku (971) kuâņjad Njuä' mmeljääu' r saujjbeä' Inn.
- Ku' vžžlädd lij Ku' vžžlädd tâ' vvreeddast, Če' vetjääu' r nuõrtibeä' Inn.
- Källsaluhtt lij Če' vetjääu' r Källsaluut luhttčuõ' ppkest.
- Källsavuei' vv lij Če' vetjääu' r Källsaluut reeddast.
- Kuosnijokk lij Njauddâmjoogg saujjreeddast.
- Säu' nnkuõškk lij Njauddâmjoogg saujjreeddast Säu' nnkuõšk pââibeä' Inn.
- Öõđpä' štem lij Öõđpä' štemlädd reeddast Njauddâmjoogg saujjbeä' Inn; jo' kke lij 500 m mä' tkk.

Mä' tkkaaut da –vvaun

Mä' tkkaautid da –vvaunid vuäitt aastâ' tted čuâggasvaaldšem aastõkpaai' k'id.
Mä' tkkaautid da –vvaunid liâ palvvlõzz; Kue' tkiõtkâm, te' lfon (016) 673 544 da 0400 375 201.

Instummuš â' lddvuu' dest

Tu' ri' smmpäi' k' da põrggi â' lddvuu' dest:

- Kue' tkiõtkâm, Petri Rantamäki te' lfon (016) 673 544 da 0400 375 201.
- Puäzttääll Toini Sanila, te' lfon (016) 672 509, 0400 290 390.
- Če' vetjääu' r Nili–Tuvat, te' lfon (016) 672 240 da 0400 396 311.

Lâ´zz â´lddvvu´d instempaai´kin vuáitt kõõjjeed Aanar ká´dd tu´ri´smm – infost.

Liikkeemcõgldõsnallšem oummi palvvlõõzz

Vuu´dest jiâ leákku palvvlõõzz liikkeemcõgldõsnallšem oummuid. Sää´mmu´zei da Pâjj–Sää´mjânnam luâdkuvddlõs Siidast vuáitt liikkeed ká´lezstuu´lin, tá´ben lij še inva–wc da áuggmu´zeivuu´dest vuáitt liikkeed kie´ssái´ggen vie´kķteejain.

Jee´res palvvlõõzz â´lddvvu´dest

- Á´vvest, nu´tt 155 km:r kee´jjest Če´vetjääu´rest, liâ jiânnai jee´resnallšem palvvlõõzz.
- Če´vetjääu´rest lij porrmõštarbsiķioškk, tiõrvâsvuõðpõrtt, baar da taksi– ja jarblanpalvvlõõspõrggi.
- Njauddmest, nu´tt 30 km Če´vetjääu´rest liâ porrmõškaaup, puá´lddemkuâni jue´kķempái´kķ da taksipõrggi.
- Á´lddvvu´d porrmõškaaupin liâ taalkâsškaap.
- Áâldmõs takaite´l fon lij Aanrest.

Če´vetjääu´r – Njauddâm vuu´d vuâkkõõzz

Vuâkkõõzz Če´vetjääu´r – Njauddâm vuu´dest

- Joo´tti jáátt vuu´dest juõ´kķkoummuvuõiggâdvuõðin.
- Jee´resnallšem tuáimm´muužži raajjmõš õõlgad Meáčchalltõõzz láá´vv
- Jõnn á´rttlin lij šiõgg saaggstõõllâd vuõššân Meá´cchalltõõzzin.
- Tollstõõllmõš lij seánnum mie´rķķuum tollsõõjin. Loogg tool raajjmest.

Õudde´l mätkka vuâlggmõõžž

Má´tkķte´l fooni kolljummuš

- Če´vetjääu´r – Njauddâm vuu´dest te´l foon jiâ kullu juõ´kķpâái´ķest. Vâccâr põõstaijânnamvuu´dest liâ jiânnai õõtkâspâái´ķ, ko´st te´l fon jiâ kullu. Ko´lljemvuõð vuáitak oocçâd kuá´rņee´l õ´lljab päikka le´be čuõkku kuâņņsest.

Staanvuött

- Vu´vdd lij pōostaijânnamnallšem, da jáåttmōš ouddlâ´stt teá´ttemsilttōōzzid. Veá´kķvuäžžmōš jie´đäi´j veekk jii´jjes-i ääi´j ij-ga leäkku pâi a´lķķi. Jie´ttnââmar lij 112.
- Lij šiōgg i´lmmed jáå´ttem mä´tķķpiaan da äi´ggtauull puärssid, taurōōžžid da â´lddruâđid. Lââ´ssen Pâjj-Sää´mjânnam luâđkuvddlō´sse, te´lfon 0205 64 7740, vuäitt kue´đded i´lmmtōōzz, leša te´l âlgg aainâs mu´štted i´lmmed máâusat puättmōōžžâst.

Jää´ttemniâvv

- Meá´ccjânnam lij vaajtōōvlaž, leša pälggaz jiâ leäkku räá´ppes. Čää´ccpaai´ķi pâ´jjel mōōnnâmpäi´ķ liâ eža jiânnai: mátt-mi paai´ķin jiâ leäkku moost da mátt-mi paai´ķin âlgg kää´lled.
- Če´vetjääu´rest lij porrmōštarbsiķioškk da Njauddmest liâ porrmōškaaup.
- Vuu´d čää´žž liâ juukkâmnalla.

Tu´ristäi´ğğ

- Lōstt roočkeemäi´ğğ âlgg čohččmannu aalgbeá´lnn da pešt kue´htt kolmm neá´ttel.

Če´vetjääu´r – Njauddâm vuu´d tääu´jmōs kōōččmōōžž

Liâ-go Njauddâmjoogg pâ´jjel moost?

Liâ, moost liâ Če´vetjääu´r – Pulmanki –peelktōōggâst Opukasjääu´r viōstârbeá´lnn da Sää´mpälggaz kuâņņsest Njauddâm reddviâstârbeá´lnn.

Ko´st vuäžž tollstōöllâd?

Tollstōöllmōš lij seânnum pâi tollsōō´jin da kââvaspaai´ķin. Meá´ccpue´llemvaa´rr äi´ğğen tool ij vuäžž raajjâd ni tollsââ´jjpaai´ķid – pâi reissķe´ttemčeinnķin ķeättmōš lij seânnum.

Lâá ssteâđaid Čěvetjääur – Njauddâm vuuđdest

Teâđ

- Pâjj-Säämjânnam luâđkuvddlös
- Säämpörtt

Vuuđd háidd Meáčchalltös, Pâjj-Säämjânnam luâđtuáimppäiķ, addrös: PČ 36 (Ávvelčuâggas 10) 99 801 Ávvel.

Čööđtööz

- Aanar Säämjânnam luâtt- da lááddpäiķķvueppes
- Lääddjânnam reissvueppes
- Lehtola, V-P. (toim.) 2003: Aanar: Aanar histor jiõññäiĵpooddâst änn'jõšpeivva. Aanar kâđd 560 s.
- Linkola, A da M. 2000: Nuörttsääm. Siida – Säämmuđzei. 32 s.

Liñk kääzzkössid da lâássteâđait kaunnje lääđđkiölsai addröössin:

- www.luontoon.fi/sevettijarvi-naatamo
- www.luontoon.fi/vatsari